

"Statystychnyi zbirnyk «Ukraina u tsyfrakh 2018»" [Statistical Collection "Ukraine in Figures 2018"]. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm

"Statystychnyi zbirnyk «Valovy rehionalnyi produkt u 2017 rotsi»" [Statistical collection «Gross regional product in 2017»]. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/04/zb_vrp_2017.pdf

"Statystychnyi zbirnyk «Valovy rehionalnyi produkt za 2012 rik»" [Statistical collection «Gross Regional Product 2012»]. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/03/Arch_vrp.htm

"Statystychnyi zbirnyk «Zhytlovyi fond Ukrainy»" [Housing Fund of Ukraine statistical collection]. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_jf_2017_pdf.pdf

Statham, R., and Gunson, R. *Delivering Inclusive Growth in Scotland*. Glasgow: Poverty and Inequality Commission, 2019.

Tiutiunykova, S. V., and Pyvovarova, K. L. "Inklyuzyvnyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky yak chynnyk podolannia bid-

nosti" [Inclusive development of the national economy as a factor in poverty alleviation]. *Biznes Inform*, no. 8 (2018): 105-111.

Vlasenko, Yu. H. "Mizhnarodni pidkhody do metodyky otsinky inklyuzyvnosti" [International approaches to the methodology of inclusivity assessment]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, vol. 1, no. 24 (2019): 70-74.

World Economic Forum (WEF). The Inclusive Development Index 2018. Summary and Data Highlights. <http://www.weforum.org/reports/the-inclusive-development-index-2018>

World Economic Forum (WEF). The inclusive growth and development report. 2017. <http://www.weforum.org/reports/the-inclusive-growth-and-development-report-2017>

Zatonatska, T. H. "Finansove zabezpechennia inklyuzyvnoho zrostantia ta podolannia bidnosti v Ukraini: isnuucha praktyka ta perspektyvy" [Financing Inclusive Growth and Poverty Reduction in Ukraine: Current Practices and Prospects]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, no. 1 (2014): 102-113.

УДК 336.02
JEL: E62

НЕОБХІДНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ЯК ОСНОВНА ПЕРЕДУМОВА ДЕТІНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

©2019 ШЕКЕТА Є. Ю.

УДК 336.02
JEL: E62

Шекета Є. Ю. Необхідність податкової оптимізації як основна передумова детінізації бізнесу

У статті проведено аналіз та оцінку фіскального навантаження на суб'єкти господарської діяльності в Україні, досліджено питання податкової оптимізації як головної передумови виведення бізнесу з «тіні» та підвищення інвестиційного іміджу країни. Адаптивна, «розумна» та виважена податкова політика є першоджерелом сталого розвитку економіки, тим мотивуючим фактором, який через засоби фіску сприяє зростанню інвестиційної привабливості країни. Обґрунтовано необхідність податкового регулювання та стимулювання екологічно чистих, безвідходних альтернативних видів виробництва, що стало головним викликом функціонування економічної системи України в цілому. Виокремлено ряд основних недоліків існуючої податкової політики України. Проведено порівняльний аналіз податкового тиску по деяких видах податків в Україні та країнах Європейського Союзу. Сформовано головні негативні моменти попередньої податкової реформи по конкретних видах податків та соціальних внесків (податок з доходів фізичних осіб, податок на додану вартість, податок на прибуток, єдиний соціальний внесок). Обґрунтовано доцільність поетапного запровадження податку на виведений капітал з одночасним скасуванням податку на прибуток, що стане головним стимулюючим фактором акумуляції фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання та джерелом їх реінвестування в розширення діяльності, створення нових робочих місць та впровадження нових високотехнологічних видів виробництва. Проаналізовано основні стримуючі фактори розвитку бізнесу в Україні, серед яких найпоширенішими є: високий рівень корупції та інфляції; наявність військового конфлікту у країні; жорстка конкуренція та незахищеність з боку судової влади тощо, проте найбільша питома вага припадає саме на значне податкове навантаження, складність адміністрування податків та тиск з боку державних фіскальних органів.

Ключові слова: податки, податкове навантаження, податкова система, податкова політика, податкова оптимізація.

DOI:

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 8.

Шекета Євгенія Юріївна – кандидат економічних наук, викладач, Івано-Франківський коледж Львівського національного аграрного університету (вул. Юності, 11, Івано-Франківськ, 76494, Україна)

E-mail: sheketa-evgenija@ukr.net

УДК 336.02
JEL: E62

UDC 336.02
JEL: E62

Шекета Е. Ю. Необходимость налоговой оптимизации как основная предпосылка детенизации бизнеса

В статье проведены анализ и оценка фискальной нагрузки на субъекты хозяйственной деятельности в Украине, исследованы вопросы налоговой оптимизации как главной предпосылки вывода бизнеса из «тени» и повышения инвестиционного имиджа страны. Ведь эффективная, «умная» и взвешенная налоговая политика является первоисточником устойчивого развития экономики, тем мотивирующим фактором, который посредством фиска способствует росту инвестиционной при-

Sheketa Ye. Yu. Necessitating the Tax Optimization as a Basic Prerequisite for Unshadowing of Business

The article carries out analysis and assessment of the fiscal burden on the entities of economic activity in Ukraine, researches the issues of tax optimization as the main prerequisite for the unshadowing of business and improving the investment image of the country. Because an efficient, «smart» and balanced tax policy is the primary source of sustainable development of the economy, the motivating factor, which, by means of fisk, facilitates the

влекательности страны. Обоснована необходимость налогового регулирования и стимулирования экологически чистых, безотходных альтернативных видов производств, что стало главным вызовом функционирования экономической системы Украины в целом. Выделен ряд основных недостатков существующей налоговой политики Украины. Проведен сравнительный анализ налогового давления по некоторым видам налогов в Украине и странах Европейского Союза. Сформулированы главные негативные моменты предыдущей налоговой реформы по конкретным видам налогов и социальных взносов (подходный налог, налог на добавленную стоимость, налог на прибыль, единый социальный взнос). Обоснована целесообразность поэтапного введения налога на выведенный капитал с одновременной отменой налога на прибыль, что станет главным стимулирующим фактором аккумуляции финансовых ресурсов у субъектов хозяйствования и источником их реинвестирования в расширение деятельности, создание новых рабочих мест и внедрение новых высокотехнологических видов производств. Проанализированы основные сдерживающие факторы развития бизнеса в Украине, среди которых наиболее распространены: высокий уровень коррупции и инфляции; наличие военного конфликта в стране; жесткая конкуренция и незащищенность со стороны судебной власти и др. но наибольший удельный вес приходится на значительную налоговую нагрузку, сложность администрирования налогов и давление со стороны государственных фискальных органов.

Ключевые слова: налоги, налоговая нагрузка, налоговая система, налоговая политика, налоговая оптимизация.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 8.

Шекета Евгения Юрьевна – кандидат экономических наук, преподаватель, Ивано-Франковский колледж Львовского национального аграрного университета (ул. Юности, 11, Ивано-Франковск, 76494, Украина)
E-mail: sheketa-evgenija@ukr.net

growth of the country's investment attractiveness. The necessity for the tax regulation and stimulation of environmentally friendly, waste-free alternative industries is substantiated, because this issue has become the main challenge of functioning of the economic system of Ukraine as a whole. A number of major shortcomings of Ukraine's existing tax policy is allocated. A comparative analysis of the tax pressure for several types of taxes in Ukraine and the European Union is carried out. The main negative aspects of the previous tax reform on the specific types of taxes and the social contributions (income tax, value-added tax, profit tax, single social contribution) are formulated. The author substantiates the expediency of a gradual introduction of the tax on withdrawn capital with the simultaneous abolition of the income tax, which will be the main motivating factor for the accumulation of financial resources from the economic entities and the source of their reinvestment, to expand operations, create new jobs and introduce new high-tech kinds of production. The main constraints of business development in Ukraine are analyzed, among which the most common are the following: high levels of corruption and inflation; existence of a military conflict in the country; fierce competition and insecurity on the part of the judiciary, etc., but the greatest share is reserved to the significant tax burden, complexity of tax administration, and pressure on the part of the State fiscal authorities.

Keywords: taxes, tax burden, tax system, tax policy, tax optimization.

Fig.: 2. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 8.

Sheketa Yevheniia Yu. – PhD (Economics), Lecturer, Ivano-Frankivsk College of Lviv National Agrarian University (11 Yunosti Str., Ivano-Frankivsk, 76494, Ukraine)

E-mail: sheketa-evgenija@ukr.net

Головною і чи не найважливішою проблемою сучасної економіки України є значні обсяги тінізації бізнесу, що, як наслідок, призводить до зростання масштабів нелегальної зайнятості населення, зменшення дохідної частини бюджету за рахунок несплачених податків та інших платежів від так званої заробітної плати в «конвертах», що тягне за собою поширення різних корупційних схем і механізмів з «відмивання» коштів.

Широке коло дослідників протягом багатьох років вивчає проблеми ухиляння суб'єктів господарювання від сплати податків, приховування їхніх реальних доходів через використання різних механізмів тінювих розрахунків, а також залучення робочої сили при відсутності офіційного оформлення трудових відносин. На зазначені проблеми звертають увагу економісти-науковці різних вузьких профілів дослідження. Так, наприклад, Бандур С., Волкова О., Колот А., Лібанова Е., Лісогор Л., Романюк М., Купець О. та інші вказують на зазначену проблему в контексті дослідження легалізації процесів ринку праці, зайнятості та безробіття. Особливості податкового навантаження на підприємства України досліджують багато науковців у сфері бухгалтерського обліку та фінансів, зокрема Балашова О., Орлова В., Остовенко Т., Базилевич В., Лук'яненко І., Сидорович М. та багато інших. Базові засади та головні принципи теорії оподаткування закладені ще в класичній економічній теорії, зокрема в працях Лаффера А., Самуельсона П., Сміта А., Кейнса Дж., Рікардо Д., Вікселя К., Ліндаля Е. та інших.

Відаючи належне значним науковим напрацюванням вітчизняних і зарубіжних учених, зауважимо, що подальшого дослідження потребує питання податкової оптимізації з метою стимулювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання через послаблення фіскального тиску та справедливий розподіл податкового тягаря між платниками податків.

Метою статті є аналіз та оцінка рівня фіскального навантаження на суб'єкти господарської діяльності в Україні, питання податкової оптимізації як головної передумови виведення бізнесу з «тіні» та підвищення інвестиційного іміджу країни.

Ефективна податкова система є найважливішим фактором стимулювання зростання економіки, підвищення інвестиційної привабливості, яка прямо пропорційно залежить від рівня фіскального тиску на суб'єкти господарювання різних рівнів. Податкова оптимізація та, як наслідок, встановлення оптимального рівня податкового тиску на діючі підприємства та організації країни, а особливо на сферу самозайнятих осіб та фізичних осіб – підприємців, які більшою мірою і становлять собою переважну частину дрібного бізнесу, створить передумови для сталого економічного зростання, підвищення підприємницької активності та інвестиційної привабливості України. Таке очевидне й актуальне донині твердження сформулював у своїй праці «Дослідження про природу та причини багатства народів» Адам Сміт. Учений зазначав, що держава повинна створювати такі податкові умови, щоб не відбувалося витоку капіталу

з країни, що неминуче призведе до зникнення усіх джерел доходів власника та суспільства [8, с. 605]. Сьогодні Україні вкрай важливо зберегти відтік робочої сили та капіталу з країни. На державному рівні необхідно створити механізм податкового стимулювання створення нових робочих місць. Особливо важливим напрямом має стати всебічна державна підтримка складних багатокомпонентних виробництв на території України та експорт готової продукції за кордон, оскільки на сьогоднішній день український бізнес позиціонується на світових ринках переважно експортом сировини. Такий підхід сприятиме залученню у процес виробництва людського капіталу, що тягне за собою створення нових робочих місць, та фінансового капіталу, а це, своєю чергою, позитивно вплине на інвестиційну складову країни.

Сучасні світові тенденції раціонального господарювання і ведення бізнесу йдуть пліч-о-пліч з проблемами екології. Розвинені країни світу давно зробили ставку на захист довкілля, безпеку, гуманність – і не помилилися. Адже в центрі всіх соціальних, економічних і політичних процесів повинна стояти людина, її життя, здоров'я і благополуччя. Україні, наприклад, на державному рівні, шляхом фіскального послаблення (у вигляді «податкових канікул» чи будь-яких інших видів податкового регулювання), потрібно стимулювати будівництво сміттєпереробних і сміттєспалювальних підприємств, оскільки це стало нагальною проблемою сучасності. Вкрай необхідним має стати і «податкове заохочення» вітчизняних підприємств переходити на безвідходні та екологічно чисті види виробництв (відмова від пластику, його альтернативна заміна на скло, папір, фольгу тощо), які вже стали звичним явищем у світовій практиці. Насправді таких напрямів податкового регулювання та стимулювання дуже багато, вони дієві практично в усіх сферах економіки: від енергетики та машинобудування до туризму та легкої промисловості.

Особливої уваги вартує доповідь «Синя економіка: 10 років, 100 інновацій, 100 мільйонів робочих місць» всесвітньовідомого економіста, члена Римського клубу Гюнтера Паулі, де автор розкриває дуже прості та водночас геніальні ідеї для створення нових робочих місць, які ґрунтуються на принципах екологізації, збалансованого ресурсного використання та пермакультури. Майбутнє, – стверджує вчений, – в ековиробництві, а не в мануфактурі, нові промислові галузі мають використовувати процеси, які відповідають законам природи, а не суперечитимуть їм [4, с. 8].

В Україні в прямому сенсі цього слова вмирають річки і озера, забруднені токсичними викидами застарілих видів виробництв; сотні гектарів землі знаходиться під сміттєвими полігонами, які отруюють все живе довкола себе; продовжуються масштабні вирубки лісів у Карпатах – і це далеко не весь список деструктивних процесів, що відбуваються в екосистемі

нашої країни. Наразі ми досягли тієї критичної точки, після перетину якої буде неможливо повернути час назад і щось змінити. Провідні країни світу це зрозуміли. Зараз на багатьох світових форумах і міжнародних конференціях усе частіше піднімаються проблеми «зеленої» економіки, ековиробництва і раціональних методів господарювання та використання природних ресурсів, а ефективна податкова політика тільки сприяє їх раціональному впровадженню та розвитку.

Повертаючись до питання податкового регулювання, зазначимо, що пройшовши довгий шлях сталого еволюційного розвитку, податки стали головною живильною артерією дохідної частини бюджету країни. Вагомим науковим напрацюванням у сфері оподаткування стала праця В. Петті «Трактат про податки та збори» [6]. У ній сформовано основні принципи функціонування податкового механізму: пропорційність, простота та прозорість розрахунку та сплати, відсутність подвійного оподаткування та податкової дискримінації.

Рівність усіх платників податків перед законом і недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації визначено Податковим кодексом України. Стаття 4 передбачає забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу [5].

Світова практика свідчить, що існує певна межа податкового навантаження, при перевищенні якої в суспільстві спостерігаються деструктивні тенденції: зникає мотивація громадян до самозайнятості, підприємницької діяльності та будь-яких інших форм бізнесу. Це твердження сформулював у своїй теорії А. Лаффер [2, с. 92]. Учений за допомогою параболічної кривої довів тезу, що зниження податкового тиску на суб'єкти господарювання сприяє розвитку та розширенню їх господарської діяльності. Провідною тезою його теорії є твердження: чим вищими є податкові ставки, тим сильніше бізнес буде приховувати свої доходи й ухилятися від сплати податків [3, с. 478]. Гранична межа, при якій податкові надходження до бюджету зростають, є ставка 30%. Перетин цього критичного порогу супроводжуватиметься зменшенням податкових надходжень до бюджету, які спричинені послабленням підприємницької мотивації, відсутністю будь-яких стимулів до розширення та вдосконалення діяльності, приховуванням своїх реальних доходів та перехід частини або всього бізнесу в «тінь».

Аналізуючи особливості сучасної податкової системи України, можна сказати, що їй притаманні низка суттєвих недоліків. По-перше, податкове законодавство настільки часто і швидко змінюється, що суб'єкти господарювання просто не встигають моніторити всі податкові новації. Такі зміни та податкові нововведення насправді негативно вплива-

ють на суб'єкти господарювання, оскільки не дають змоги останнім спокійно функціонувати, зосередитись на впровадженні нових технологій і процесів з метою випуску конкурентоспроможної продукції, натомість змушують перебувати у стані постійного напруження. *По-друге*, вражає масштабність нормативно-правової бази системи оподаткування, оскільки на сьогодні чинними залишаються більше 2 000 нормативно-правових документів. Подекуди надто складно розібратися в такому широкому та заплутаному правовому середовищі навіть кваліфікованим бухгалтерам і юристам, а особливо важко – підприємцям і суб'єктам малого підприємництва, які в цьому випадку змушені вдаватися до дорогих послуг консалтингових фірм. *По-третє*, на сьогодні в податковій системі України налічується більше 40 податків, зборів та інших обов'язкових податкових платежів. Таке велике податкове різноманіття призводить до того, що суб'єкти господарювання змушені більше половини своїх прибутків спрямовувати до бюджетів різних рівнів. *По-четверте*, складність адміністрування податків, велика кількість податкових перевірок, особливо фізичних осіб – підприємців, для яких розмір штрафів та санкцій стає інколи просто непосильним.

Найбільш динамічними є питання обліку та сплати податку на додану вартість (ПДВ). Система електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ), яка запрацювала із січня 2015 р., поза сумнівом, значно спрощує механізм виписки податкових накладних, що дають право на податковий кредит. Але питання програмного забезпечення залишається і досі відкритим. Переважним монополістом на ринку програмного забезпечення для задачі електронної звітності, реєстрації податкових накладних, обміну електронними документами з контрагентами є компанія «Медок», яка пропонує весь цей широкий спектр послуг за чималу вартість, причому, як показав досвід 2017 р., вона абсолютно не захищена від кібератаки. Безкоштовне програмне забезпечення, яке пропонує використовувати ДФС, працює в тестовому режимі, і в найактивніший період задачі звітності сервіси просто недоступні через перевантаженість мережі користувачами. Та й якщо проаналізувати ставки ПДВ, то в деяких країнах світу вони ненабагато, але все ж таки нижчі, особливо на ліки та медичні засоби (табл. 1).

Складається враження про виключну фіскальну спрямованість податкової політики України при відсутності визначення реальної платоспроможності платників податків – як громадян і підприємців, так і інших великих суб'єктів господарювання. Існуючий принцип максимального використання податкового потенціалу платників податків негативно впливає на розвиток бізнесу, особливо дрібного підприємництва, якому в сучасних реаліях господарювання, при

жорсткій конкуренції та дорогих кредитних ресурсах ледь вдається «триматися на плаву».

Порівнюючи ставки податку з доходів фізичних осіб України з деякими країнами Європейського Союзу, видно, що обкладання особистого доходу громадян у цих країнах значно менше та відбувається за прогресивною шкалою. Так, наприклад, найнижчий рівень доходу обкладається найнижчим відсотком податкової ставки, що створює протекціоністські методи захисту громадян з незначним рівнем доходу (14% у Франції та Німеччині, 9,5% в Іспанії, 10% в Румунії). В Україні ставка податку, що утримується з доходу фізичної особи, становить 18%, крім того, в умовах військового конфлікту на плечі громадян ліг ще й військовий збір у розмірі 1,5%.

Загальне навантаження на фонд оплати праці в Україні становить понад 41,5% (ЄСВ – 22%, ПДФО – 18%, військовий збір – 1,5%), хоча в країнах Європи воно в середньому не перевищує 35%. У 2016 р. скасовано прогресивну шкалу розрахунку ЄСВ і встановлено відсоткову ставку на рівні 22% для всіх суб'єктів господарювання та 8,41% – для зарплати працівників-інвалідів. Фізичні особи – підприємці також замість 34,7% почали застосовувати ставку 22% від мінімальної заробітної плати для розрахунку ЄСВ. Проте впроваджена реформа аж ніяк не зменшила напруги на фонд оплати праці підприємців, оскільки щорічне зростання рівня мінімальної заробітної плати потягло за собою стрімке зростання ЄСВ – від 352 грн у 2016 р. до 704 грн у 2017 р., 819 грн у 2018 р. і майже 920 грн у 2019 р. (рис. 1).

Ще однією негативною стороною реформи ЄСВ стало обов'язкове так зване «мінзарплатне» правило донарахування єдиного внеску до рівня встановленої законом мінімальної заробітної плати (МЗП). У випадку, якщо заробітна плата працівника нижче рівня МЗП, встановленої законом, то ЄСВ нараховується і сплачується як добуток МЗП і ставки ЄСВ. Такий підхід змушує роботодавців не оформлювати трудові відносини зі своїми працівниками, використовувати форми прихованої зайнятості, виплачувати заробітну плату в «конвертах» або залучати до роботи працівників на умовах цивільно-правових договорів.

Хвилю негативу спричинив також той факт, що фізичні особи – підприємці зобов'язані сплачувати єдиний соціальний внесок – 22% від законодавчо встановленого рівня мінімальної заробітної плати (4173 грн у 2019 році) навіть при відсутності доходів, а це майже 920 грн внеску щомісяця та понад 11 тис. грн у рік.

Уже кілька років в урядових структурах і наукових колах точаться дискусії щодо доцільності впровадження в Україні податку на виведений капітал. Філософія цієї новачки в податковій політиці країни полягає в тому, що весь прибуток, отриманий підприємством, не буде оподатковуватися та залишиться в розпоря-

Порівняння деяких ставок податків в Україні та країнах ЄС

Країна	ПДФО	ПнП	ПДВ
Франція	Прогресивна (5-ступенева) від 14 (для окремих виплат – від 0) до 45%, депозити та дивіденди – 12,8%	31%	20%, пільгова – 5,5%
Німеччина	Прогресивна (5-ступенева) від 14 (для окремих виплат – від 0) до 45%, депозити та дивіденди – 25%	29,89%	19%, пільгова – 7%
Іспанія	Прогресивна (5-ступенева) від 9,5 до 22,5%, депозити та дивіденди – 19%	25%	21%, пільгова – 10%
Угорщина	15%, депозити та дивіденди 15%	9%	27%, пільгова – 5%
Польща	Прогресивна (2-ступенева) – 18 і 32%, депозити та дивіденди 19%	19%	23%, пільгова – 8%
Румунія	10%, депозити – 10% і дивіденди 5%	16%	19%, пільгова – 9%
Словаччина	Прогресивна (2-ступенева) – 19 і 25%, депозити – 19% і дивіденди 7%	21%	20%, пільгова – 10%
Україна	18%, депозити – 18% і дивіденди 9 і 5% (для неплатників та платників податку на прибуток) і 1,5% – військовий збір	18%	20%, пільгова – 7%

Джерело: складено на основі даних [7].

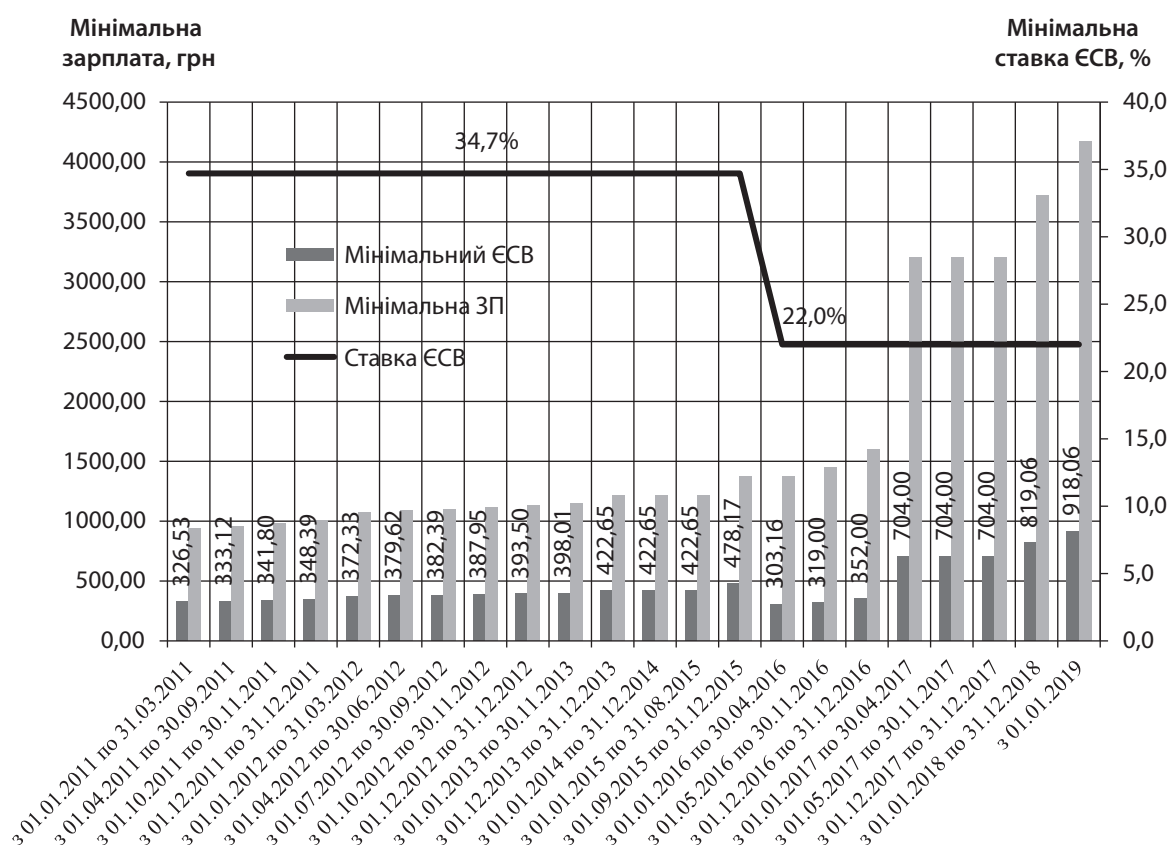

Рис. 1. Розмір єдиного соціального внеску в Україні у 2011 – 2019 рр.

Джерело: побудовано на основі статистичних даних – <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social/>

дженні підприємства на його розвиток (нові об'єкти будівництва, інфраструктура, модернізація та розширення виробництва, створення нових робочих місць тощо) до тих пір, поки підприємство не вирішить ви-

вести активи чи грошові кошти, на які воно повинно нарахувати та сплатити податок на виведений капітал. Згідно з попередніми оцінками експертів, для дивідендів ставка податку на виведений капітал становитиме

15%, для операцій, прирівняних до дивідендних платежів, – 20%. Погодьтеся, ідея цікава. Проте, як все відобразиться на формуванні дохідної частини бюджету, – невідомо. За оцінками експертів, втрати можуть становити до 400 млрд грн. Тому запроваджувати цю податкову інновацію потрібно поступово і розумно. На першому етапі, вважаємо, доцільно застосувати її до складних високотехнологічних і багатокомпонентних видів виробництва, які займають найбільшу частку у структурі ВВП країни, а також безвідходних еко- та нановиробництв, адже значне акумулювання фінансових ресурсів сприятиме подальшим інвестиційним вкладенням у модернізацію таких видів виробництва, їх розширення, впровадження інновацій, створення нових робочих місць тощо. Другим етапом може стати скасування податку на прибуток і його заміна податком на виведений капітал для новостворених підприємств, для яких це може послужити стимулюючим фактором щодо їх бізнесу, адже результат їхньої діяльності не оподатковуватиметься.

У рамках роботи Європейської Бізнес-асоціації було проведено опитування серед різних представників українського бізнесу. Більшість респондентів серед факторів, що стоять на заваді розвитку їх діяльності, назвали високий податковий тиск, корупцію, інфляцію, військовий конфлікт у країні,

жорстку конкуренцію, недосконалу судову систему, тиск з боку контролюючих органів та складність адміністрування податків (рис. 2). Такі результати опитувань свідчать лише про одне: країні потрібна нова ґрунтовна законодавча база у сфері оподаткування, яка відповідатиме світовим тенденціям розвитку податкових систем.

ВИСНОВКИ

Існуюча податкова політика позиціонує себе серед вітчизняних підприємців як вкрай неефективна для країни та обтяжлива для бізнесу. Важливим кроком повинен стати ряд заходів уряду щодо вдосконалення податкової системи України, переведення її з режиму суто фіскальної функції в режим стимулюючої та інвестиційної для бізнесу шляхом зменшення податкового тягара в рамках збалансованості інтересів як держави, так і суб'єктів господарювання. Хочеться бачити ефективну і «розумну» податкову політику в нашій країні, яка базуватиметься на принципах зручності адміністрування податків, легкості їх обчислення; якій будуть притаманні відсутність бюрократичної тяганини, чіткість і однозначність податкових норм, що зведе до нуля всі «підводні камені» нормативних документів, які дозволяють по-різному розуміти і трактувати їх платникам податків і фіскальним органам, а головне – яка буде стимулю-

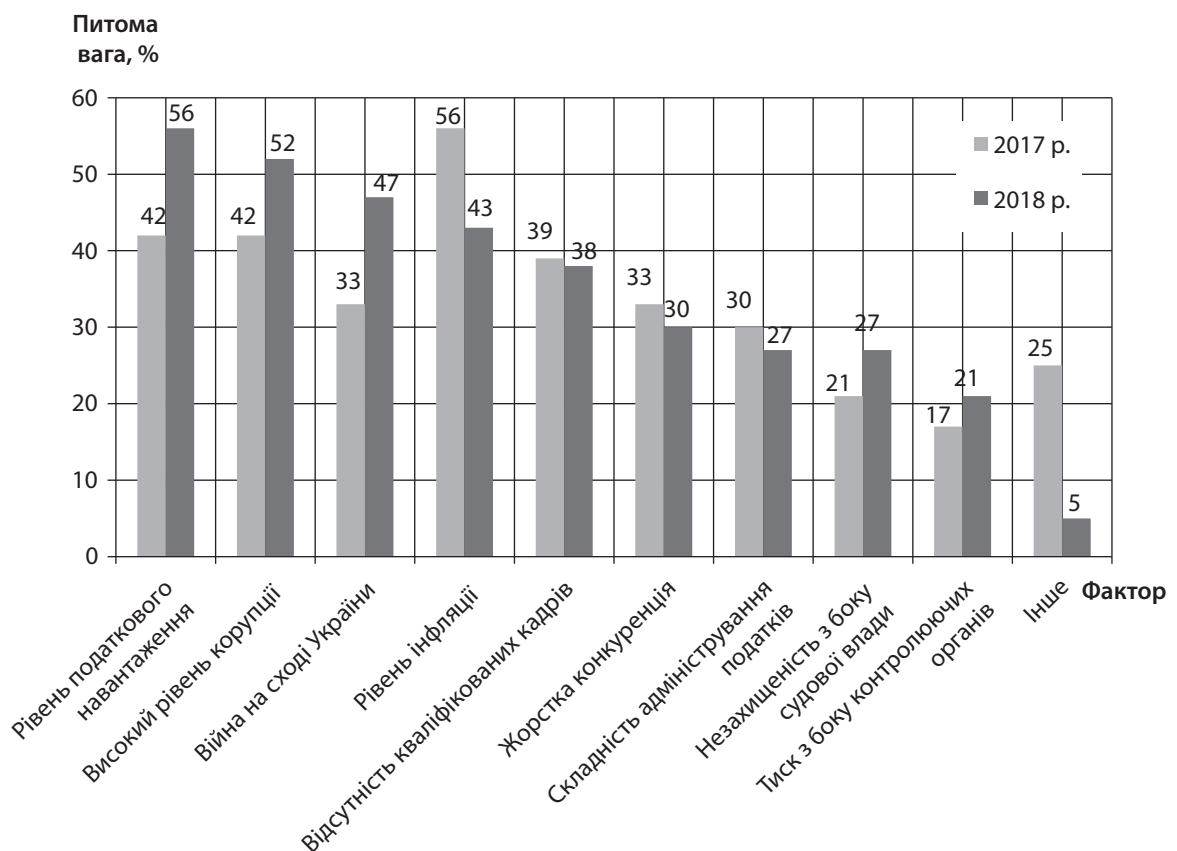

Рис. 2. Фактори, що стримують розвиток бізнесу в Україні

Джерело: побудовано на основі даних [1].

вати громадян країни та суб'єктів господарювання вести і розширювати свою діяльність в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Індекс настроїв малого бізнесу 2019. Спільний проєкт Ліга: Закон та ЕВА. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2019/02/Indeks-nastroyiv-malogo-biznesu_2019.pdf

2. Лебедзевич Я. В. Теорії походження податків. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2006. № 3. С. 88–99.

3. Орлова В. К., Негрич І. М. Крива Лаффера: теорія і практика. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». 2001. № 417. С. 477–480.

4. Паулі Г. Синя економіка. 10 років, 100 інновацій, 100 мільйонів робочих місць : доповідь Римському клубу. Київ : Risk Reduction Foundation, 2012. 320 с.

5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями станом на 1 липня 2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

6. Петти У. Трактат о налогах и сборах. М. : Ось-89, 1997. 112 с.

7. Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше? // Ціна держави. 26.03.2019. URL: <http://cost.ua/news/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe>

8. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. М. : ЭКСМО, 2016. 1056 с.

REFERENCES

“Indeks nastroyiv maloho biznesu 2019. Spilnyi proekt Liha: Zakon ta EVA” [Small Business Attitudes Index 2019. Joint Project League: Law and EVA]. https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2019/02/Indeks-nastroyiv-malogo-biznesu_2019.pdf [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Lebedzevych, Ya. V. “Teorii pokhodzhennia podatktiv” [Theories of tax origin]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 3 (2006): 88-99.

Orlova, V. K., and Nehrych, I. M. “Kryva Laffera: teoriia i praktyka” [Laffer Curve: Theory and Practice]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Seriiia «Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku», no. 417 (2001): 477-480.

“Podatky v Ukraini vs krainy YeS: de platiat bilshe?” [Taxes in Ukraine vs EU countries: where do they pay more?]. *Tsina derzhavy*. 26.03.2019. <http://cost.ua/news/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe>

Pauli, H. *Synia ekonomika. 10 rokiv, 100 innovatsii, 100 milioniv robochych mist: dopovid Rymскому klubu* [Blue economy. 10 years, 100 innovations, 100 million jobs: report to the Roman Club]. Kyiv: Risk Reduction Foundation, 2012.

Petti, U. *Traktat o nalogakh i sborakh* [A treatise on taxes and fees]. Moscow: Os-89, 1997.

Smit, A. *Issledovaniye o prirode i prichinakh bogatstva narodov* [Research on the nature and causes of the wealth of peoples]. Moscow: EKSMO, 2016.